

telefonnettet til gavn for telefonabonnenterne.

Desuden anbefales det, at de fremtidige anlæg etableres i kommunalt regie, på linie med forsyningsopgaver som vand og elektricitet.

Indledningsvis blev private borgere nævnt som én af parterne i den udvikling som for tiden sker på det medieteknologiske område. Indtil nu har de været den svage part, fordi de ikke optræder som en organiseret enhed og heller ikke har den nødvendige viden til at kunne gå ind i en kvalificeret debat. Det er derfor interessant, at Grossistforeningen også inddrager hensynet til private brugere i sin argumentation.

For i sidste ende synes spørgsmålet at være, om borgerne skal være med til at betale for én bestemt industripolitisk løsning, eller om de industripolitiske valg skal tages på grundlag af de svært forskellige kommunikationsbehov blandt brugergrupperne. At der med andre ord reelt er tale om et industripolitisk eller kommunikationspolitisk valg. De tre rapporter indeholder mange konkrete tal og oplysninger, som bidrager til at sætte perspektiv på, hvad et sådant valg vil indebære.

Anne Lund: FIBERFIX

Jydsk Telefon, Århus 1982. 112 sider, gratis ved henvendelse til Jydsk Telefon: 06-29 33 66.

Anmeldt af: Preben Sepstrup, lektor ved Handelshøjskolen i Århus.

Et teknisk fix er en teknisk løsning på et ikke teknisk problem. Fiberfix er Anne Lunds speciale fra Institut for Virksomhedsledelse, Århus Universitet, om beslutningsprocesserne, der er gået forud for den indførelse af lysledere i Danmark, som vi i øjeblikket ser begyndelsen på. Specialet handler om, hvordan den kabeltekniske udvikling er blevet fixeret på optiske fibre (lysledere), om hvordan telefonselskaberne med Jydsk Telefon i spidsen er i færd med at fastlægge den fremtidige udformning af telenettet, og om hvordan beslutningstagerne har bundet sig til bestemte løsninger.

Borset fra en organisationsteoretisk indledning i del 1. er Fiberfix let tilgængelig og spændende læsning for enhver, der er interesseret i den nye informationsteknologi og i, hvordan informationsteknologien indføres.

Del 2 rummer en redegørelse for den teletekniske udvikling i Jydsk Telefon med hensyn til både centraler, kabler og transmissionsteknik. Det andet baggrundsafsnit i del 2 er en kronologisk redegørelse for lyslederteknologiens innovationsproces uden for Danmark. På denne baggrund redegør Anne Lund på fængslende vis for det samspil mellem Elektromagnetisk Institut, Teleteknisk Forskningslaboratorium, NKT, Laboratoriet for Halvlederteknik og Jydsk Telefon, der førte til beslutninger om produktion af lysledere i Danmark og til beslutningerne om indførelse af lysledere i det danske telenet. Også de mindre aktivister i denne aktion er med i beskrivelsen: RE-instruments, Arcodan, Jutland Telecom, Elselskaberne, DSB, Stofa, Cox Cable, mediebranchen, Danmedia, Mediekommissionen, Forbrugerrådet og endog de kritiske medieforskere.

De samme medieforskere har i øvrigt været ganske længe om at opfatte, hvad der foregik. Side 51 citerer Anne Lund Børge Jacobsen fra Post og Telegrafvæsenet i forbindelse med et foredrag holdt i 1974 om det japanske Hi Ovis, som vi nu

allesammen taler så meget om. Skade, at der ikke var en medieforsker i nærheden, dengang Børge Jacobsen blandt andet sagde:

På teleteknikkens område er der næsten ingen grænser for, hvad vi kan lave, blot vi definerer den ønskede funktion. Problemet er mere og mere at finde ud af, hvad vi bør lave - og her kommer ressourcer, økonomi og almene hensyn i høj grad ind i billedet. Der er trods alt grænser for, hvad vort rige samfund har råd til, og et stærkt udvidet kommunikationstilbud til den almindelige telefonabonnent må efter min mening stå temmelig langt nede på samfundets prioriteteringsliste (...). Det er en misforståelse at tro, at kommunikationsbehovet, som alle taler om, er noget, der kan løses ved telekommunikation. Tværtimod kan telekommunikation i visse tilfælde, og det gælder især for massemediernes vedkommende, komme til at virke fremmedgørende - som et surrogat for medmenneskelig kontakt.

Del 3. indledes med en redegørelse fra Jydsk Telefons organisation og økonomi. Med Anne Lund som guide i det store Slet-hus' kringelkroge bliver beslutningsprocesserne omkring lyslederkablerne og implementeringen af disse processer beskrevet og analyseret. Anne Lunds baggrund er et stort antal samtaler med de implicerede inden for og uden for huset. Jydsk Telefon har også givet Anne Lund adgang til mødereferater, notater og lignende fra den omhandlede periode. Man fristes til at sige, at der er tale om en venlig, men bestemt beskrivelse. Den er i hvert fald sikker. Teksten er ikke lagt kritisk op. Den er solidarisk over for forskningsobjektet, og det er så at sige ikke givet på forhånd, at der overhovedet kan blive tale om en kritik. Alligevel er teksten afslørende i klinisk forstand på samme måde som et røntgenbillede. Og billedet tages og tolkes af en, der har overblik over helheden.

Fiberfix er et alment lærestykke omkring ny teknologi. Den er også et specifikt lærestykke om det potentielle tekniske fix, der hedder lyslederkabler, og den er en fond af viden om denne teknologi. Læser man teksten tilstrækkelig tæt og omhyggeligt, er der på og mellem linjerne mange skarpe og kritiske iagttagelser. her er nogle prøver på iagttagelser, der står på linjerne:

Intentionen med at anvende lysledere kan udmærket have været begrænset til at billiggøre anlægget og at udvide handlemulighederne med lyslederteknologiens kapacitet, hvorefter det kan have vist sig, at teknologien også kunne bruges som et politisk argument. Men det skal understreges, at anvendelsen af lysledere ikke har været hovedsagen i beslutningerne, tværtimod er det digitaliseringsplanerne og de økonomiske relationer til Post & Telegrafvæse-

net, der i dette tilfælde har fremskyndet indførelsen af lysledere i stor målestok (side 89).

De udviklingsprojekter, Jydsk Telefon har iværksat, har klart været med til at forme den brugsværdi, lyslederteknologien kan få for forskellige grupper: et større udbud af tv for husholdningerne, en mulighed for videooverførsel for en mindre gruppe af institutioner og erhvervsabonnenter, et marked for NKT, Re-instruments, Arcodan og enkelte andre danske og udenlandske virksomheder, samt et nyt sæt af distributionskanaler for mediebranchen (side 91).

Afstanden til Silicon Valley er kortere end afstanden til "Maren i kæret". - Beslutningerne om at udvikle og anvende lysledere er med til at opretholde traditionen for teknologisk innovation. Så det, der er en teknisk genial og en ny løsning, er i den sociale sammenhæng egentlig en konventionel løsning (side 93).

Såvel i konkretiseringen af bredbåndsplanerne som i beslutningen om etableringen af Kolding - Aalborg - strækningen optrådte lyslederteknologien tilsyneladende ... "som et svar, der aktivt søger et spørgsmål". Når teknologien spiller denne rolle, skyldes det for det første, at aktørerne i beslutningerne efter flere års undersøgelser og gentagne vurderinger var henholdsvis åbne for bredbåndskommunikationen og indstillede på lysledere. For det andet skyldes det, at de involverede aktører traf nogle bevidste valg ud fra nogle klare hensigter, og at de havde visioner og den fornødne magt i form af position, kompetence, og rådighed over ressourcer. Hertil kommer, at aktører uden for Jydsk Telefon bevidst forsøgte at få Jydsk Telefon til at anvende lysledere (side 95).

Anne Lund fører ikke sine beskrivelser og analyser frem til en overordnet konklusion. Min tolkning er, at hun mest mener, at lyslederteknologien er et overflødigt teknisk fix. Og det er måske godt at blive mindet om for nogle medieforskere, inden svinget bliver for stort fra den første refleksemæssige kritiske holdning for nogle år siden, til dagens stadig større accept af et integreret bredbåndsnet som mediepolitisk mål.